

**Pravo na pristojne
plate**
**Minimalne plate
sredstvo zaštite**
2
**Informiši se
o svojim pravima**
**Instrument za
bolje uslove rada**
3
**Učešće na
parlamentarnim izborima**
**Potrebna nam
je socijalna Evropa**
4
Broj 1 | februar 2014 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Nacionalno glasanje od 9. februara

Težak šamar za migrante – usvojena inicijativa

9. februar 2014 je bio crni dan za Švajcarsku migracionu politiku: Inicijativa protiv migracije stranaca od strane Švajcarske narodne partije je sramno prihvaćena. Sa 50,3% glasova građana je izglasalo protiv slobodnog protoka lica i ponovo uvođenje kontigenata. Ova odluka je korak unazad za migrante.

Iako se očekivalo da će put do rezultata biti te ak, ipak do samoga kraja se vjerovalo da inicijativa neće biti prihvaćena. Ipak je 1463954 glasalo za dok je na drugoj strani 1444428 glasalo protiv inicijative. Ova odluka za migrante ne samo da je korak unazad, već je nazadovanje u pogledu ostvarivanja radničkih prava. Povratka na kontigente znači da su radnici više ovisni od svojih poslodavaca.

Neizvjesna budućnost

Inicijativa znači da je već unaprijed predviđen određen broj radnika, izbjeglica, azilanata i radnika iz pogranične zone. Osim toga Švajcarci moraju imati prioritet i u roku od 3 godine da se zabrani svaki ugovor i raspodjela kontigenata. Svaki ugovor koji bi se sklopio povezan je bilateralnim sporazumima između EU i Švajcarske. Neizvjesno je, da li i u kojoj mjeri EU spremna da nastavi bilateralne odnose bez slobodnog protoka lica. Evropska Unia je već nagovjestila, da će bez slobodnog protoka lica bilateralni odnosi biti prekinuti.

Doprinos migranata treba priznati

Inicijativa desnog krila protiv masovne migracije je samo jedna u najnovijem nizu ksenofobičnih inicijativa i politike migranata koja predstavlja migrante kao žrtvovane jarce. Mnogima je već više dosta! Stotine ljudi se odmah nakon objavljivanja rezultata okupilo u skupovima. Posebno u Bernu, Cirihi, Lucernu i Bazelu su održane veće demonstracije. Vrijeme je da se doprinos migranata u švajcarskom društvu bolje prizna a ne da su izloženi ksenofobičnom šikaniranju!

FABI: Potpuno jasno DA

Pored SVP inicijative protiv masovne migracije su nastale još dve inicija-

Glasači izglasali za inicijativu protiv migranata, u pitanje stavljena saradnja sa Evropskom unijom

tive za glasanje. FABI je prihvaćen od strane stanovništva, sa 62% glasova. Skraćenica «Fabi» znači Finansiranje i širenje željezničke infrastrukture. Fond treba da se može finansirati. Oko 5 milijardi franaka treba da godišnje udje u fond. Javni prevoz se na taj način poboljšava i proširuje.

NE finansiranju prekida trudnoće

Švajcarsko stanovništvo je izglasalo da i dalje od krakenklase neće biti biti finansirano nasilni prekid trudnoće. Oko 70% Švajcaraca je glasalo protiv izmjene zakona o prekidu trudnoće. Još jednom je morao da se

glasa protiv desničarskog napada da žene mogu same odlučivati o svom tijelu.

☞ Aurora García

Editorial

U Švajcarskoj je domaća privreda i pored jakog franka i evropske krize i ove godine nastavila da raste. Ali desni centar političkih partija i poslodavci koriste nesigurno evropsko tržište kako bi promovisali napade na socijalna osiguranja i na zakon o radu. Naš zadatak je da postavimo pitanje raspodjele i plate u centar diskusije. Zato ćemo da se borimo za jačanje i povećanje minimalnih plata u Švajcarskoj. Posebno za to je važan 18. maj: tad će da se glasa u za inicijativu minimalnih plata, kojom se predviđa zakonom minimalna plata u iznosu od 4000 mjesečno. Moramo dobiti ovo glasanje, zato nam je potrebna Tvoja pomoć! To je veliki izazov i mi moramo da se svi ujedinito!

I ove godine će sindikat Unia da nastavi da se bori za poboljšanje primjene popratnih mjera u vezi slobodnog protoka lica i boriće se protiv ugnjetanja plata. Ksenofobična inicijativa, koju je SVP promovisala kao inicijativu masovne migracije posebno nas uznemirava u cijeloj ovoj situaciji.

Isto tako pogoršanja radnih uslova u sektoru maloprodaje i pogoršanja radnog zakona nećemo tolerisati. Druge značajne teme su jačanje prava sindikalnih aktivista, jednaka plata kao i učenička/šegrtska plata. Takođe jačanje i obnova raznih opštih kolektivnih ugovora. Moramo ojačati sposobnost mobilizacije i naše prisustvo u fabrikama, kao i sprovođenje opštih kolektivnih ugovora. Osim toga posebna aktivnost kojom ćemo se baviti će biti i primjena opštih kolektivnih ugovora.

Krajem godine ćemo proslaviti 10-godišnji jubilej Unia i tad ćemo napraviti veliku feštu. Mi smo velika porodica na koju smo ponosni i koja se kreće prema velikom uspjehu.

Vania Allea i Renzo Ambrosetti
Co-Präsidenten der Unia

News

MEM:
Povrat doprinosa solidarnosti

Unia-članovi, koji su bili članovi tokom cijele 2013. godine i koji su zaposleni u firmi koja podliježe ugovoru Udruženja poslodavaca Švajcarske mašinske industrije (ASM/Swissmem), dobijaju od svog poslodavca «karticu za solidarni doprinos». Sa tom karticom imate pravo na povrat novca u visini od 200 franaka. U slučaju problema u vezi s time obavezno se prijavi na svoj Unia sekretarijat u svome regionu. Molimo Vas da donesete kartu do 31.12.2014!

Unia:
Naš sindikat se i dalje proširuje

Sindikat Unia je ponovo porastao u 2013. godini. Krajem 2013. godine sindikat Unia je brojao svojih 199453 članova. To je 3495 članova više nego krajem 2012. godine (plus 1,8%). Naročito povećanje članova je pokazao sektor usluga (plus 4,54%) i u sektoru zanatstva i industrije (+ 3,1%). Mi Vam se zahvaljujemo za Vašu svakodnevnu podršku. Zahvaljujući Vama ćemo uskoro da imamo okrugli broj članova od 200000 članova!

Bosch Scintilla AG:
Preliminarni sporazum u konfliktu

Na sastanku osoblja od 21. januara 368 prisutnih radnika i sindikata Unia su uspjeli da donesu paket mjera za rješavanje problema. Njihove ključne tačke su: Produženje perioda za konsultacije do kraja marta, ispitivanje mogućnosti očuvanja radnih mjesta uz uključivanje nezavisnog poslovnog instituta i garanciju da nema otpuštanja radnika do 1. aprila 2015. godine.

Konferencija branše pružanje:
Usluga u privatnom domaćinstvu

24. januara je održana treća konferencija branše «Njegovanje u privatnom domaćinstvu» sindikata Unia. Delegati su pokazali zadovoljstvo sa postignutim ciljevima kod pregovora sa udruženjem poslodavaca u vezi opšteg kolektivnog ugovora «Živjeti kod kuće». U isto vrijeme oni i su izrazili zabrinutost zbog širokog rasprostranjenja dampinga plata u branši posebno kod «osnovnog ugovora» Spitex-organizacije u Bazelu. To otvara vrata ugnjetavanju plata. Ukoliko se ugovor ne poništi i ne uspostavi Opšti kolektivni ugovor sa dobrim uslovima rada Unia će se boriti svim svojim snagama protiv eksploatacije od strane poslodavaca.

Promjena socijalnih osiguranja u 2014. godini

Socijalna osiguranja: nekoliko promjena

Ove godine se promjene odnose na oblast smanjenja premija zdravstvenog osiguranja i na osiguranje za nezaposlena lica.

Doprinosi za osiguranje za nezaposlena lica

Stopa doprinosa za osiguranje za nezaposlena lica ALV/AC iznosi 2,2% do godišnje plate od 126000 franaka. Kod plate do 315000 franaka godišnje plaća se doprinos od 1% a kod godišnje zarade preko 315000 franaka radnici ne plaćaju doprinos za nezaposlena lica. Medjutim novo je to da se čak i na visoke plate plaća doprinos (doprinos solidarnosti) od 1%.

Smanjenje premija zdravstvenog osiguranja

Novo je to da se iznos smanjenja na premije zdravstvenog osiguranja direktno uplaćuje na zdravstveno osiguranje. Zdravstveno osiguranje odbija iznos za premije tj. iznos koji im je direktno uplaćen. Ko prima dodatak na penziju (invalidsku ili starosnu penziju) njemu se smanjenje na premije zdravstvenog osiguranje obračunava paušalno (na osnovu prosjeka kantonalnih i regionalnih premija) i to se ima u vidu prilikom obračuna dodatka na penziju. Dodatak na penziju se obračunava tako da se u obzir uzmu prihodi i rashodi penzionisanog lica i razlika između rashoda i prihoda je iznos dodatka na penziju na godišnjem nivou. I ovaj paušalni iznos za korisnike dodatka

Bruto plata	Poslodavac	Radnik	Total
Doprinos na godišnju zaradu do CHF 126000	1.1 %	1.1 %	2.2 %
Doprinos na godišnju zaradu preko CHF 126000 (novo nema gornje granice)	0.5 %	0.5 %	1.0 %

Svake godine dodje do nekih promjena – važno je dobro se informisati

na penziju se takodje isplaćuje direktno na zdravstveno osiguranje.

Provjerite da li imate pravo na smanjenje premija zdravstvenog osiguranja!

Oni koji su zaključili obavezno zdravstveno osiguranje i koji žive u skromnim ekonomskim uslovima mogu da provjere svoje pravo na smanjenje premija zdravstvenog osi-

guranja. Svaki kanton definiše predulove, koji moraju biti ispunjeni za ostvarivanje prava. Informiši se kod svoje kantonalne službe u vezi toga: U pravilu su socijalne službe zadužene za premije zdravstvenog osiguranja odn. njihovo smanjenje. Adrese možete naći na linku ispod rubrike f «Dienstleistungen» der AHV/AVS-Webseite: <http://www.ahv-iv.info>.

Aurora Garcia

Inicijativa o minimalnim platama

Jaka zemlja – fer plate: za minimalnu platu!

Zakonom postavljena minimalna plata osnova za fer plate

18. maj bi mogao svim zaposlenima da donese veliki predak: Tad će se glasati za inicijativu sindikata «Za zaštitu plata», ukratko inicijativa o minimalnim platama, i o uvođenju zakonski postavljene minimalne plate od 4000 franaka mjesečno, koja bi se mogla primjeniti u roku od tri godine poslije glasanja. Kampanja predvidja nekoliko akcionih nedjelja i dana. 8.mart, međunarodni dan žena će biti prva veća akcija za referendumsku kampanju. Ipak se postavlja pitanje zašto se uopšte zalažemo za zakonski postavljene minimalne plate?

Pravo na pristojne plate

Iako je Švajcarska bogata zemlja, ipak 330000 ljudi rade za platu manju od 22 franka po satu. To je oko 9% od ukupno zaposlenih u Švajcarskoj. To ne bi smjelo da bude tako, jer svako ima pravo na pristojan život. Argument, da ista minimalna plata za sve regione nema smisla pošto, obzirom

da je život u Cirihu skuplji nego recimo u Luganu je neosnovan. Iako je istina da su mnoge stvari skuplje u Cirihu ipak je telefon, televizija, lijekovi i osnovni prehrambeni proizvodi isto koštaju i u Cirihu kao i u Tesinu! Inicijativa ne može da zamijeni Opšti kolektivni ugovor (GAV-CCT), ali mora da postavi donju granicu za

sve, koja ima smisla za sve. I ona se može dobro primjeniti u Švajcarskoj jer novca ima dovoljno.

Fer plata za sve!

Stoga ne smije da se desi, da izvjesni menadžeri zaraduju ogromne sume novca dok s druge strane neki i pored toga što rade puno radno vrijeme nemaju dovoljno za život! Mnogi od tog broja 330000 nisu nekvalifikovani. Oko 33% radnika ima stručnu spremu! To su dobro obrazovani ljudi koji uprkos tome ne zaraduju dovoljno za život. Ovo je potcjenjivanje stručnog obrazovanja i rasprostiranje damping plata.

Minimalna plata kao zaštita plata!

A kad smo već kod damping plata: Posebno pogodjene firme niskim platama su industrija satova i trgovine obuće. Damping plate se proširuju na branšu trgovine na malo i u prodaji obuće i odjeće i krajem januara je tripartitna komisija federacije to i potvrdila. To su branše koje imaju malo opštih kolektivnih ugovora i kod kojih se poslodavci i dalje odbijaju da zaključe opšti kolektivni ugovor. Uvođenjem minimalne plate bi se učinio prvi korak za bolje radne uslove i bolju zaštitu od damping plata.

Mnogo žena u sektorima sa malim platama

Od 330000 osoba, koji rade za manju platu od 22 franka po satu je njih 70%, dakle 220000, žena. Što je veći procenat žena u nekoj branši to su plate manje. «tipičan ženski rad», tu spadaju i branše kao što su čišćenje ili trgovina na malo, dok u

odnosu na «tipično muški posao» manje vrednovani i lošije plaćeni. To je nepravilno: Ženski zanimanja su dobra zanimanja i zaslužuju da i finansijski budu priznata!

Akcija za 8. mart

Na ovaj način diskriminacije žene žele da skrenu pažnju 8. marta na međunarodni dan žena. Na ovaj dan neće se skrenuti pažnja u vezi niskih plata i inicijative o minimalnim platama samo na ulicama, već Unia će sa svojim aktivnim članovima posjetiti i preduzeća kao što je to već godinama uobičajeno u industrijskim preduzećima i tamo će objasniti prednosti inicijative. 4000 letaka i slatkih gumenih bonbona (Gummibärchen) će se raspodijeliti toga dana. Toga dana treba svako da bude aktivan. Pridruži nam se i ti!

Aurora Garcia

18. Mai 2014

Ne samo 8. marta već i kasnije, a posebno u aprilu, su planirane akcije koje će se izvesti, vezane za inicijativu minimalnih plata. Zato pridruži nam se i ti! Informiši se kod sledećeg Unia sekretarijata kako možeš aktivno da učestvuješ u kampanji.

Intervju: Platforma servisa Opštih kolektivnih ugovora

ORU-Service.ch: Instrument u borbi protiv mizernih radnih uslova

Link www.gav-service.ch, koji je sačinjen od strane sindikata Unia, nudi svojim korisnicima od 2010 besplatan pristup opštim kolektivnim ugovorima i kalkulator za obračun minimalne plate. Kopresjedavajući tim sindikata Unia, Vania Alleva, podvlači da tri godine poslije izvlači veoma pozitivan bilans.

Unia je pre tri godine pokrenula platformu GAV-Service.ch. Kakve zaključke izvlačite iz ove tri godine?

Bilans je pozitivan. Tri godine nakon lansiranja platforme GAV-Service.ch pokazalo da je uloga ovog servisa za pružanje informativnih podataka o Opštim kolektivnim ugovorima (oko 200 opštih kolektivnih ugovora GAV), od kojih je Unia jedan većinski socijalni partner i to sa apsolutnom zaslugom, veoma korisna. Kontinuirani porast posjetilaca nije samo odličan pokazatelj uspjeha već ima i veliki značaj: u toku ove tri godine broj posjetilaca je skoro pa udvostručen, naime broj posjetilaca se popeo sa 600000 mjesečno od kraja 2010, na 1200000 posjetilaca mjesečno krajem 2013. godine

Početkom 2013. godine platforma se predstavila u novom dizajnu. Koje su promjene i zašto su uvedene?

Naš glavni cilj je bio da pružimo informacije o opštim kolektivnim ugovorima za zaposlene koji podliježu opštim kolektivnim ugovorima, a nisu imali tu mogućnost. Zato smo pojednostavili informacije na sajtu i omogućili da se brže dodje do informacija. Napravili smo kratak video i dokument koji ukratko objašnjava GAV servis i uputstvo za korištenje sajta. Uveli smo i tehničke inovacije kao što je RSS-Feed, koji omogućava posjetiocima, da prate novosti na sajtu i da imaju pristup informacijama.

GAV-Service.ch

Švicarski kolektivni ugovori online

Informiši se o svojim pravima!

www.gav-service.ch

Obračunajte sami svoju svoju satnicu odnosno platu

Krajem 2013 pojednostavljene su ključne riječi za pretragu. Koja poboljšanja su planirana za 2014. godinu?

To je tačno, pretraga sa novim ključnim riječima je poboljšana. Sada rezultati pretrage tačno odgovaraju ključnim riječima koje ste unijeli. Ove godine ćemo uvesti još jednu veliku novinu. Novo kod GAV servisa je da pored minimalne plate, moguće izračunati i platu po regionima za otprilike 70 različitih branši. Ovaj kalkulator plata koji obračunava plate po branšama i po regionima (mjestima zaposlenja) je

promovisan od strane Observatoire Universitaire de l'Emploi (OUE) univerziteta u Ženevi u saradnji sa Observatoire genevois du marché du travail (OGMT) a po nalogu Švajcarskog saveza sindikata (SGB). Smisao i svrha kalkulatora plata je još jedan instrument u rukama u borbi protiv zloupotrebe uslova rada i posebno protiv dampinga plata.

Možete li nam objasniti, u kom smislu je platforma GAV-servisa instrument u borbi protiv nesigurnih radnih uslova?

Platforma nudi radnicima u Švajcarskoj mogućnost dobijanja jasnih i pravovremenih informacija u vezi opštih kolektivnih ugovora, kojima podliježe njihova branša. U pružanju informacija, radnicima, to je jedinstven i efikasan alat u borbi protiv nesigurnih radnih uslova i damping plata. Radnik koji je dobro informisan o svojim pravima može se bolje boriti protiv beskrupuloznih i loše informisanih poslodavaca. Dakle, ko je informisan o svojim pravima ali i o dužnostima može bolje da procjeni gdje je pravi balans između prava radnika i poslodavaca. I što više radnika jednog preduzeća ostvaruju svoja prava poslodavcu je teže ignorisati njegova potraživanja. Unia podržava zaposlene u njihovim naporima za pravilno ophodjenje prema njima. Samim tim što Unia podržava zaposlene u donošenju odluka i zastupa ih u pregovorima u preduzeću, Unia mora da obezbijedi i osigura prava radnika i da se zajednički bori za zahtjeve radnika, odn. za prava koja im pripadaju.

Platforma GAV-Service.ch time predstavlja odličan alat za poboljšanje uslova rada zaposlenih. Koja su sredstva da platforma postane poznata?

Zaposleni mogu da koriste platformu i servis usluga o opštim kolektivnim ugovorima sa svakog računara, tableta, ili Smartphone, koji su priključeni internetu. Stranica je dostupna na tri jezika: francuski, njemački i italijanski. Postoji mogućnost da se sa stranice preuzmu sva dokumenta u PDF formatu, da se šalju mejlom ili da se odštampaju. Ako želite da sajt postane poznat u Vašoj okolini možete poručiti letke u Unia sekretarijatu koji su odštam-

pani na Vašem jeziku. Osim toga postoje i male karte na Vašem jeziku.

Madalena Bortnik

Ako imate pitanja kako funkcioniše servis pošaljite mejl na: gav-service@unia.ch

Samo ako ste dobro informisani imate mogućnost da se borite za svoja prava

Platforma GAV servisa

Sindikata Unia je socijalni partner za preko 270 opštih kolektivnih ugovora i nudi GAV servis usluge. Servis usluga obuhvata ključne tačke Opšteg kolektivnog ugovora. Servis usluga Vam nudi brze i konkretne odgovore u vezi Pitanja vezanih za ORU i omogućava Vam:

- da na osnovu ključnih riječi pronađete ORU različitih branši;
- Pruža Vam detaljne informacije kod izabranog opšteg kolektivnog ugovora (npr. odmor);
- obračun individualne minimalne satnice (uključujući i odmor i dodatak za praznike i eventualno 13. mjesečnu platu).

Osim toga na raspolaganju stoje originalni dokumenti koji se mogu skinuti sa linka.

Dakle, radi se o informacijama u vezi plata i o podacima koja se ne smiju prekoračiti. Ukoliko se to ipak i desi preporučujemo Vam da stupite u kontakt sa Unia sekretarijatom u Vašem regionu.

Koje informacije mogu pronaći i kako?

Pored kalkulatora za minimalne plate, na sajtu se mogu pronaći odredbe koje regulišu oko 200 opštih kolektivnih ugovora. Na osnovu detalja u vezi ORU-a posjetilac sajta može da dobije sažete tekstualne propise. Postoje ukupno oko 50 različitih kriterija, koje omogućavaju bolji pregled po tematskim grupama (Pregled ORU-a, radni uslovi i socijalno partnerstvo). Grupe su podijeljene u 4 do 7 podgrupa. Tu spadaju i teme «odmor», «dodaci na platu», «radno vrijeme», «doprinosi» i zaštita od diskriminacije na poslu.

Evropski parlamentarni izbori

Tvoj glas za socijalnu Evropu!

U maju 2014. godine se održavaju parlamentarni izbori u skoro svim Evropskim zemljama. Takodje građani Evropske unije koji žive u Švajcarskoj imaju mogućnost da učestvuju u ovim izborima. Za socijalnu Evropu potreban je i tvoj glas. Registruj se u birački spisak kako bi i ti učestvovao u izborima!

Oko 1.7 miliona ljudi u Švajcarskoj su državljani neke od zemalja Evropske Unije – mnogi od njih imaju i švajcarsko državljanstvo (duplo državljanstvo) – i samim tim imaju pravo da učestvuju na evropskim izborima. Glasajući biraju 751 člana Evropskog parlamenta i odlučuju po prvi put u istoriji Evropske Unije ko će biti predsjednik Evropske komisije.

Biraj i ti!

Evropska komisija može da se označi kao «Vlada» Evropske unije koja zajedno sa parlamentom odlučuje o Evropskoj politici. Evropski Parlament je osvojio odlučujući uticaj.

Evropski izbori u maju odlučuju o Evropi u nekoliko narednih godina. Da li želimo konkurentski jaku Evropu, koj auvijek poziva na nove mjere štednje, ili socijalnu i solidarnu Evropu, koja zaista djeluje u interesu svojih građana?

Evropi su potrebne promjene. Možeš i sam da doprineseš da Evropa postane drugačija i bolja. Informacije o tome kako, kao građanin neke Evropske Unije, možeš učestvovati na Evropskim izborima možeš dobiti u svom konzulatu. Prijavi se i ti na izbore, jer politika Evropskog parlamenta utiče na sve nas.

↳ Lisa Schädler

Kampanja Evropskih izbora u Švajcarskoj

Socijal demokratska partija Švajcarske organizuje zajedno sa svojim sestrinskim partijama kampanju za Evropske izbore 2014. Cilj kampanje je da građani Evropske unije koji žive u Švajcarskoj (oko 1.7 miliona ljudi) učestvuju na izborima i da se pridruže kako bi socijal demokratska partija dobila izbore. U okviru kampanje flajeri su odštampani na različitim jezicima i postavljeni na višejezični sajt koji će vam pružiti informacije o izborima. 5. aprila će se održati proslava o izborima u Bernu. Više informacija u vezi izbora i u vezi višejezične kampanje vezane za izbore možete naći na stranici

www.electionseuropeennes2014.ch
www.elezionieuropee2014.ch
www.europawahlen2014.ch

Za ovu kampanju oslanjamo se na Vašu podršku. Tražimo ljude, koji će podijeliti flajere i koji će dijeliti informacije na manifestacijama, pomoći kod fešte u Bernu, ... Prijavi se kod nas na telefon 031 329 69 65 ili putem mejla!

Vi pitate – mi odgovaramo

Odbici:

Moraju li penzioneri plaćati doprinose za socijalno osiguranje

Uskoro ću navršiti 65 godina i ostvariću pravo na starosnu penziju iz prvog i drugog stuba osiguranja. Hteo bih i nakon penzionisanja da pomalo radim. Moram li u tom slučaju da i dalje plaćam u starosno osiguranje? Sa kojim odbicima moram da računam?

Da, doprinose morate i dalje uplaćivati. Obaveza uplaćivanja doprinosa za starosno osiguranje (AHV/IV/EO) ne prestaje ostvarivanjem prava na starosnu penziju. Ako ste u radnom odnosu firma mora kod svakoga radnika koji ima platu veću od 1400 franaka odnosno u godini preko 16800 franaka (iznos zarade po radnom odnosu za koji se ne plaćaju doprinosi), da odbija doprinose za AHV/IV/EO- i da ih uplaćuje u odgovarajuću kompenzacionu kasu. To isto važi i za osiguranje od nesreće (UVG). Za osiguranje od nesreće ne postoje starosne granice. Stoga je dopušteno da se odbija i osiguranje za slučaj nesreće. Premija s eobračunava na osnovu zarade. Nasuprot tome kada ostvarite pravo na starosnu penziju nije obavezno da se plaćaju premije za osiguranje za nezaposlena lica i premije za penziono osiguranje. Da li ste i poslije 65. godine starosti osigurani za isplatu dnevnica u slučaju bolesti zavisi od opštih uslova osiguranja, s kojim je Vaša firma zaključila ugovor. U zavisnosti od opšteg pravilnika osiguranja, osiguranje se završava nakon navršene 65. godine starosti. Može da se desi da ste i dalje osigurani, ali bez obzira što uplaćujete pun iznos za premiju da platu u slučaju bolesti dobijate samo na osnovu člana 324 Obligacionog zakona.

Alice Maridor, work, 5.12.2013

Otkaz:

Da li otkazni rok za starije građevinske radnike traje duže?

Ja sam zidar, 56 godina sam star i radim skoro 13 godina u istoj firmi. Zadnjih par mjeseci se radna klima jako pogoršala. 3. januara ne sasvim neočekivano sam dobio otkaz. Otkazno pismo je poslato 31. januara 2013. godine. U pismu stoji da se radni odnos završava 31. marta 2014. Mogu li da nešto preduzmem protiv ovakvog otkaza?

Da, sigurno možete. Otkaz je nezakonit. Opšti kolektivni ugovor za švajcarsku građevinsku branšu, tkzv. ZOU 2012–2015, je proširio zaštitu starijih radnika od otkaza. Za radnike, koji su navršili 55. godinu starosti, otkazni rok poslije 10 godina radnog staža iznosi šest mjeseci. Presudno za početak otkaznog roka nije datum kad je pismo poslano već vrijeme kad ste otkaz primili. Šestomjesečni otkazni rok u Vašem slučaju ne započinje 1. januara 2014. godine već 1. februara 2014 i završava se 31. jula 2014. godine.

Peter Schmid, work, 24.1.2014

Uopšte o otkaznim rokovima:

Faktori koji utiču na otkazne rokove su godine radnog staža u toj firmi kao i godine starosti. Ukoliko postoji Opšti kolektivni ugovor za Vašu branšu, od posebnog značaja je da se informišete kod Vašeg sindikata. Opšti kolektivni ugovor je znatno povoljniji od Obligacionog zakona. Za otkazni rok je presudan datum kad ste saznali da ste dobili otkaz odnosno kad ste primili otkazno pismo. Ako ste mišljenja da je otkaz nezakonit, morate odmah reagovati odnosno uputiti protesno pismo.

Impressum: Beilage zu den Gewerkschaftszeitungen work, area, Événement syndical | Herausgeber Verlagsgesellschaft work AG, Zürich, Chefredaktion: Marie-José Kuhn; Événement syndical SA, Lausanne, Chefredaktion: Sylviane Herranz; Edizioni Sociali SA, Lugano, Chefredaktion: Claudio Carrer | Redaktionskommission A. Garcia, D. Filipovic, E. Sariastan, M. Martin, M. Mendes, O. Osmani | Sprachverantwortlich Dara Filipovic | Layout C. Lonati, Unia | Druck Ringier Print, Adligenswil | Adresse Unia Redaktion «Horizonte», Weltpoststrasse 20, 3000 Bern 15, darinka.filipovic@unia.ch

Die Gewerkschaft. Le Syndicat. Il Sindacato.

www.unia.ch

Promjene u vezi plata

Povišica plata 2014

Sektor	Firma	Povećanje	Opšte povećanje	Indiv. povećanje	Komentari
Metalno-elektro i mašinska industrija	Amcor, Rorschach (SG)	2%	-	2%	
	Bombardier Transport, Villeneuve (VD)	1,5%	-	1,5%	
	Sapal (Bosch Packaging)	0,5%	-	0,5%	Plus premija od 0,7% (Fr. 850.- do 1400.-)
	Schindler, Ebikon (LU)	0,6%	-	0,6%	
	UIG, Ginebra	2,5%	-	2,5%	Povećanje minimalnih plata
	Siemens	1,8% za 2/3 zaposlenih	Fr. 100.- per 1.4.2014/ 2015		
	Wago, Domdidier (FR)	1,5%	1,5%	-	Generalno Fr. 30.- ili 1,5%: minimalna plata Fr. 4000.-
Gradjevinarstvo	Gradjevinarstvo	1,2%	0,4%	0,4%	Nadoknada za obrok se povećava sa 14.- na 15.- franaka
	Ciglane CH	-	Fr. 50.- za sve zaposlene puno radno vrijeme	-	
Kemijska industrija	CABB, Pratteln BL	1,35%	-	1,35%	
	Cilag, Schaffhausen	1,5%	-	1,5%	
	Johnson Controls	1,2%	-	1,2%	
	Roche	1,7%	70.-		
	SI Group Pratteln (BL)	1,2%	1,2%	-	
	Syngenta	1%	-	1%	Ponuda odbijena
Prehrambeno konzumentska industrija	Camille Bloch, Courtelary BE	1,5%	1,5%	-	
	Feldschlösschen, Rheinfelden AG	-	-	0,9%	0,9% individualno, od čega osnovni iznos Fr. 30.- za plate do Fr 5000.- i Fr. 20.- za plate od Fr. 5000.-
	Fenaco	0,8%	-	0,8%	Unia je odbila ponudu
	Lindt & Sprüngli, Kilchberg ZH	-	-	1,5% do ML Fr. 5000.- 1% za plate preko Fr. 5000.-	
	Salines de Bex (VD)	-	30.-		Isplata premije od 2000.- u decembru 2013 i u maju 2014 otprilike Fr. 1500.-
	Fabrike šećera	0,7%	-	0,7%	
Industria	Karoserija motornih vozila	-	40.- Fr. (do 5800.-)	-	
	Plafonska i unutrašnja izgradnja	-	40.-/mesečno	30.-	40.-/M za vrijeme 3 godine, 2014 do visine plate 6751.-
	Elektro-industrija/Telekomunikacija i instalacija	-	30.-/mesečno	1,5%	
	Drvena industrija	1,3–1,44%	1,3–1,44%	-	
	Gradjevinska izolacija	-	50.- (do visine mjesečne plate 5800.-)		
	Metalno-gradjevinska industrija	-	50.-		
	Postavljanje pločica	-	40.-	-	
Tercijarni sektor	Stolarska industrija	-	50.-		
	Coop	-	-	1%	Ponuda odbijena
	Coiffure CH	-	-	-	Povećanje min. plate 6%
	Elvetino	-	-	-	Povećanje min. plate 0,7%
	Ugostiteljstvo	-	-	-	Minimalne plate povećane za 0,2%
	Čišćenje Deutschschweiz	-	-	-	Povećanje minimalne plate 2,5%
Branša sigurnosti i obezbjeđenja	-	-	-	Povećanje minimalnih plata 10–20%	